

Türkiye’de Kız Çocuklarının Sosyalizasyonu Konusunda Yapılmış Lisansüstü Eğitim Tezlerin İncelenmesi

Abduselami SARIGÜL, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Türkiye, selamisarigul@hotmail.com, 0000-0002-1272-5274

MAKALE BİLGİSİ	ÖZET
Geliş : 04.09.2023	<p>Sosyalizasyon insanın yaşadığı topluluk, millete veya grup normlarını öğrenip ona göre hareket etmesidir. Sosyalizasyon sürecinin sağlıklı devam etmesi için insanların küçük yaşlarda belirli eğitimleri almaları ileri dönemlerde topluma intibak geliştirmeleri açısından önemlidir. Özellikle erkek egemen toplumlarda kız çocuklarının eğitimleri topluma aidiyet ve yaşam beceresi noktasında çok önemli bir kıstas olarak görünmektedir. Bu araştırma sosyalizasyon ve kız çocukları konulu lisansüstü tezlerin incelemeleri içermektedir. Çalışmanın yöntemi nitel olarak tasarlanmış desen olarak doküman incelemesi kullanılmıştır. Çalışma bağlamında YÖK Tez Merkezinde yer alan lisansüstü tezlerin tamamı filtreleme yöntemiyle taranmıştır. Veri toplama süreci çeşitli değişkenler merkeze alınarak yapılmıştır. Yapılacak çalışmada kullanılacak lisansüstü tezlerin belirlenmesi için hiçbir örneklem seçme tekniği gerek görülmemiştir. Tez Merkezinde listelenen lisansüstü tezlerin tamamı veri işleme noktasında kullanılmıştır. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde betimsel analiz tekniğinin kullanılması tercih edilmiştir. Araştırma kapsamında analiz edilen bulguların bir kısmı yüzde ve frekans şeklinde tablolştırılmıştır. Diğer kısmı açıklamalar şeklinde raporlanmıştır. Araştırmanın sonucunda; Türkiye’de kız çocuklarının sosyalizasyonu konusunda eğitimle ilgili yapılmış lisansüstü çalışmalarının farklı açılardan yetersiz olduğu bulunmuş bu açıdan çeşitli öneriler sunulmuştur.</p>
Kabul: 13.09.2023	
Makale türü: Araştırma makalesi	
Atf	<p>Anahtar kelimeler: Sosyoloji, eğitim, kız çocukları, sosyalizasyon</p> <p>Sarigül, S. (2023). Türkiye’de kız çocuklarının sosyalizasyonu konusunda yapılmış lisansüstü eğitim tezlerinin incelenmesi. <i>International Journal of Progression and Development in Education</i>, 1(2), 72-89. https://doi.org/10.5281/zenodo.8347056</p>

An Investigation of Postgraduate Education Theses on Socialization of Girls in Turkey

Abduselami SARIGÜL, Ağrı İbrahim Çeçen University, Turkey, selamisarigul@hotmail.com, 0000-0002-1272-5274

ARTICLE INFO	ABSTRACT
Recieved: 04.09.2023	<p>Socialization is learning the norms of the community, nation or group in which people live and acting accordingly. In order for the socialization process to continue in a healthy way, it is important for people to receive certain education at a young age in order to adapt to the society in the future. Especially in male-dominated societies, the education of girls seems to be a very important criterion in terms of belonging to the society and life skills. This research includes a review of postgraduate theses on socialization and girls. The method of the study was qualitative and document analysis was used as the design. In the context of the study, all of the postgraduate theses in the YÖK Thesis Center were scanned by filtering method. The data collection process was centered on various variables. No sampling technique was required to determine the graduate theses to be used in the study. All of the graduate theses listed in the Thesis Center were used for data processing. Descriptive analysis technique was preferred in the evaluation of the data obtained. Some of the findings analyzed within the scope of the research were tabulated as percentages and frequencies. The other part is reported in the form of explanations. As a result of the research; it was found that the postgraduate studies on the socialization of girls in Turkey were inadequate in different aspects and various suggestions were presented in this respect.</p>
Accepted: 13.09.2023	
Article type: Research article	
	<p>Keywords: Sociological, education, girls, socialization</p>

GİRİŞ

Sosyalizasyon bir toplumun fertlerini geleceğe sağlıklı bir şekilde taşımak için onlara belirli ve sistemli olarak hazırlanmış bilgi, davranış ve düşünüş biçimlerini kazandırma olarak tanımlanabilir. Sosyalizasyon anlık olup biten bir durumdan ziyade bir sürekliliği akıllara getirmektedir. Sosyalizasyon ferdin yaşadığı toplumun özelliklerini az veya çok kazanmasını sağlayan bir süreç olarak da görülebilir (Beşirli, 2005; Çerik ve Bozkurt, 2010; Özkan ve Purutçuoğlu, 2010). Bu süreçte fert içinde yaşadığı toplumun hayat tarzını öğrenmekte ve yaşadığı toplumun kültürüyle sıcak temasta bulunarak o kültürü içselleştirmektedir. Kültür birey için eve (yuva) benzetilebilir. Kültürde ev (yuva) gibi insanı korur, huzurludur, sıcaktır, bireyin yalnız hissetmesine izin vermez ve birey kendini oraya ait hisseder. Kültür toplum için Durkheim'a göre dayanışmayı sağlamaktadır (Alver, 2010). Bu dayanışmanın öğrenilmesi sosyalizasyon yoluyla gerçekleşir. Sosyalizasyonun toplumda gerçekleştiği birçok kurum vardır. Bunların başında aile, eğitim, siyaset, ekonomi, din gibi kurumlar gelmektedir. Ancak bütün bu kurumlara rağmen bireyin sosyalizasyonunu temel görev olarak üzerine almış ve bu yönde bireyin toplumsal yaşamın kurallarını öğrenip, kendini geliştirip yaşadığı toplumun değerleriyle donanmasını sistematik bir şekilde ortaya koyan kurum eğitim kurumudur (Aydın, 2014; Parsons, 2022).

Eğitim kurumları; içinde yaşanılan toplumun yaşam biçimi, tecrübeleri, tarih şuuru ve toplumsal hedeflerin ve mesleğin öğrenildiği böylelikle bireyin sosyalleştiği kurumdur. Toplumda sosyalizasyonu sağlayan aile, siyaset ve ekonomi gibi kurumlar olmasına rağmen eğitim bunu sistematik bir şekilde yerine getirmektedir (Ergün, 1994; Memduhoğlu, 2008). Bu açıdan öteki kurumlardan daha başat bir rol oynamaktadır. Özellikle yapay zekâ, kodlama ve veri madenciliği gibi hızlı teknolojik gelişmelerin ortaya çıkması ve bunların insanlığın geleceği gibi algılanması (Harari, 2018) eğitimin sistematik bir biçimde devam etmesi gerektiğini bir kez daha göstermiştir. Gençler yalnız kendileri sosyalleşmek için bu teknolojik gelişmeleri takip etmemekte aynı zamanda tersine sosyalleşmeye de ön ayak olmaktadır. Geçmişte yaşlılar gençlere birçok şey öğretirken artık yeni dönemde gençler öğrendiklerini tersine sosyalizasyonla evdeki büyüklerine öğrendiklerini, öğreterek toplumun belirli bir kültür seviyesi yakalamasına da imkân vermektedir (Matur, 1999). Dolaylı olarak eğitim kurumları günümüzde sosyalizasyonu kuşaklar arasında hem ileriye doğruyu hem geriye doğru gerçekleştirilmektedir. Ancak bu noktada toplumsal eşitsizlikler olabilmektedir. Bu eşitsizlik genelde kadınların aleyhine olacak şekilde işlemektedir. Kadınların toplumsal hiyerarşide daha çocukken aldıkları iyi eğitimin iyi bir meslek ve toplumsal yapıda yüksek bir konuma işaret etmesi, onlar için eğitimin önemini vurgulaması açısından gerekli görülmektedir. Özellikle dezavantajlı konumda olan kızların geleceğin anneleri olmaları ve eğitim kurumlarıyla sistemin içine girerek sosyalizasyonun önemli birer parçası olmaları aynı zamanda toplumların güvenli bir gelecek inşa etmeleri açısından önemli bir işaret olarak görülebilir. Ayrıca kadınların meslek, iş, eğitim gibi birçok alanlarda dezavantajlı olduğu da söylenebilir (Kara, 2015; Kavak, 1997; Köse ve Uzun, 2017; Yıldız, 2018). Kadınların sosyalleştiği ve meslek kazandığı kurumsal yapı olarak eğitim diğer kurumlara göre daha çok öne çıkmaktadır.

Sosyalizasyon anlamında kadınlar erkekler kadar şanslı değildirler. Toplum yapısının ataerkil kodlardan oluşması erkeklere kadınlara nazaran daha fazla özgürlük alanı ve imkân sunmaktadır. Buda erkeklerin daha kolay sosyalleşmesini sağlamaktadır. Erkeklerin hem sosyal yaşama kolay katılımları hem kamusal hayatta daha fazla görünür olmaları birçok toplumsal kurumun siyaset ve ekonomi gibi kadınlara nazaran erkekler tarafından yönetilmesi erkeklerin daha kolay sosyalizasyon sürecinden geçmelerine neden olmaktadır. Sistemin bu şekilde işlemesine de zaman zaman toplumdaki kadınlar destek verebilmektedir (Bozok, 2018; Dudu Karaman ve Doğan, 2018; Korkmaz, 2022; Özben ve Youssouf, 2019; Yavuz, 2015). Çalışan kadının dezavantajlı konumu çıraklık eğitim kurumları istatistiklerine bakıldığında dahi net bir şekilde görülmektedir. İstatistiklerde kadın çalışan oranının % 29.72 erkek çalışan oranının ise %70.28 olduğu görülmektedir (MEB, 2023). İstatistiklerde çalışan açısından oranlar incelendiğinde kadınların erkeklere oranla daha dezavantajlı oldukları söylenebilir. Bu durum eğitimde de böyledir gerek kızların okula gönderilmesi gerekse eğitimleri sonuna kadar sürdürmeleri ve meslek edinmeleri noktasında hala istenen yolun alındığı tam olarak söylenemez. Ancak her şeye rağmen eğitim kurumları toplumsallaşmada kızlara çok büyük imkânlar sunmakta onların toplumsal statü, roller ve sosyalizasyonları yönünden fırsat kapıları açmaktadır (Erdem, 2007; Sayılan, 2012; Seven ve Engin, 2007).

Sosyalizasyonun, eğitim içinde farklı bilgi türleriyle de özel bir ilişkisi vardır. Her toplumun kendine ait özel sistemleri vardır. Bu sistemler bilim, sanayi, politika, hayat bilgisi, dini bilgi ve teknik bilgiyi içermektedir. Ancak teknik bilginin öteki bilgilere göre öncü bir tarafı vardır. Çünkü teknik bilgi türü toplumun kültürünü içinde barındırmaktadır. Bu bilgi türleri öteki bilgileri de şekillendirmektedir. Bu bilgi türlerinin öğretildiği en önemli kurumlardan biri eğitim kurumlarıdır. Eğitim kurumlarından bu bilgi sistemlerinin öğrenilmesi ekonomik, toplumsal ve kültürel yaşama dair içerik ve yaşanılan zamanda nelerin önemli olduğu gibi öncelikleri de bu toplumsal kurumların kendileri belirlemektedir (Aydın, 2013). Bu bağlamda toplumsal kurallarında olduğu sosyalizasyon sürecinden geçip belirlenen eğitimlerin alınması özellikle kız çocukları için zorunlu bir süreç olarak gözükmektedir. Ayrıca çocukların gelişimi ve ileri yaşlarda yaşadıkları topluma ayak uydurabilmeleri için belirli kuralların olduğu davranış kalıplarını öğrenip bunu uygulamaları için kişisel benliklerini destekleyecek bir ortamda büyümeleri sosyalizasyon açısından belirleyicidir (Fişek, 2018). Eğitimde bu amacın gerçekleştirilmesi için en önemli toplumsal kurumlardan biri olarak görülebilir.

Eğitim kurumları Durkheim'a göre yalnızca kültürü sonraki kuşaklara aktaran bir yapı değildir. Eğitim kurumları kültürü aktarma işlevinin yanında toplumsal normlarda oluşturarak denetimler yapar. Bu bağlamda eğitim ve sosyalleşme arasında çok sıkı bir ilişkinin olduğu söylenebilir. Eğitimin tüm topluma hitap etmesi ve yaygınlaşması yetenekli bireylerin kendilerini saygın bir konuma çıkarmalarını da sağlayacaktır. Bu açıdan bakıldığında eğitim toplumsal eşitsizlikleri ortadan kaldırıp fırsat eşitliği sunmaktadır. Özellikle geleneksel ve ataerkil yapıları kırması açısından eğitim kadınlar için güç ilişkilerini ortadan kaldıran ve eşitlikçi bir ortamın meydana gelmesine zemin hazırlayan önemli avantajlar sağlamaktadır. Eğitim; sınıf atlama, sosyalleşme ve yetenekleri kullanarak daha iyi toplumsal

konuma gelme gibi konular açısından değerlendirildiğinde mobilite için bir araç olarak da kullanıldığı görülebilir (Durkheim, 2016; Giddens, 2005; Yanıklar, 2010). Bununla birlikte insanların sosyalizasyon yalnızca eğitim kurumlarında gerçekleşmez.

Sosyalizasyon sürecine bakıldığında insanın doğumundan ölümüne kadar sürer. Ancak insanın yaşı ilerledikçe sosyalizasyon intibakında azalma olur. İnsanların yaşadıkları toplumun eğitim sistemine devam etmeleri onların bu sürecin içinde yer aldıklarını gösterir. Bireylerin küçük yaşlarda öğrendiği bilgiler orta yaş ve yaşlılık döneminde de hayatını yönlendirmesine neden olur. İnsanın küçük yaşlarda aldığı eğitimler bireyin topluma kolay intibak sağlamasına yardımcı olur (Görgün Baran, 2008; Şahin ve Özçelik, 2016). Böylece toplum içindeki davranışlarında ve diğer tüm eylemlerinde belirli habituslar oluşturarak yaşadığı toplumda acemilik, kararsızlık ve intibak sorunları yaşamaz. Bu sayede birey kendini yaşadığı topluluğa ait hisseder ve toplumsal yaşantı bireye huzur ve rahatlık sunar (Bourdieu, 2017). Ataerkil toplumlarda erkeklerin sosyalleşmesi için sosyal, siyasal, ekonomik ve eğitim gibi tüm alanlar hizmet vermektedir. Ancak kızlar için aynı şey söz konusu olmayabilir. Buda hem sosyalizasyon anlamında hem de fırsat eşitliği noktasında kızlar için dezavantajlı bir ortamın oluşmasına neden olabilmektedir. Erkekler için sosyalleşme alanları daha çok ve çeşitli olduğundan erkekler yaşadıkları topluma daha erken ve kolay intibak sağlayabilir. Böylece hem aidiyet hem de özgüven anlamında daha rahat hareket edebilmektedirler. Ancak kızlar için sosyalleşme alanlarının erkeklere göre daha kısıtlı olduğu söylenebilir (Aktaş, 2013; Ariso ve Demir, 2007; Özkaplan, 2009; Şener, 2012).

AMAÇ

Bilimsel çalışmalarda hangi konu bilimin objektifine takılmışsa ve üzerine çalışılacaksa daha önceden belirlenmiş değişkenler kullanılarak hedef çalışma gerçekleştirilmelidir (Karasar, 2018; Kothari, 2004). Tasarlanan bu çalışmada da bilimsel yöntemlerle yapılmış lisansüstü tezlerin ve kız çocuklarının sosyalizasyonuna yönelik yapılmış araştırmalar incelenmiştir. Bu çalışmalar incelenirken hangi değişkenlerin kullanıldığı, yılı, hangi üniversitelerde yapıldığı, konusu, türü, deseni, örnekleme ve veri analiz yöntemi açısından çalışmalar irdelenmiştir. Sosyolojik ve eğitimde sıkça kullanılan kavramlardan biri olan sosyalizasyon ve kız çocukları gibi ana değişkenler üzerinden Türkiye’de yapılan lisansüstü tez çalışmalarının incelenmesini kapsayan bu çalışmada aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmıştır.

1. Yapılan Lisansüstü tez çalışmalarında düzeyler arasında dağılım oranı nasıldır?
2. Yapılan Lisansüstü tez çalışmaları yayın yılı açısından nasıl bir dağılım izlemektedir?
3. Yapılan Lisansüstü tez çalışmalarının gerçekleştirildiği üniversiteler hangileridir?
4. Yapılan Lisansüstü tez çalışmalarında konu dağılım oranı nasıldır?
5. Yapılan Lisansüstü tez çalışmalarının tür dağılım oranı nasıldır?
6. Yapılan Lisansüstü tez çalışmalarda tercih edilen desenlerin oranlanması nasıldır?
7. Yapılan Lisansüstü tez çalışmalarının örnekleme tekniklerinin oranlanması nasıldır?
8. Yapılan Lisansüstü tez çalışmalarının veri toplama araçlarının oranlanması nasıldır?
9. Yapılan Lisansüstü tez çalışmalarının veri analiz tekniklerinin oranlanması nasıldır?

YÖNTEM

Bu çalışmada seçilen konuya uygun olarak nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma veri toplama araçları, araştırmanın deseni ve veri analizleri nitel çalışma yöntemleri esas alınarak belirlenmiştir.

Desen

Türkiye’de kız çocuklarının sosyalizasyonu konulu lisansüstü tezlerinin incelenmesi konusunda yapılmış ve lisansüstü çalışmaların incelenmesi bağlamında gerçekleştirilen bu çalışmada nitel çalışmalarda tercih edilebilen doküman incelemesi kullanılmıştır. Nitel çalışmalar olgu, olay, durum ve algıları kendi teknikleriyle derinlemesine inceleyen bir yöntemdir (Karasar, 2018; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu tür çalışmalar için nitel yöntem içerisinde genellikle tercih edilen doküman incelemesi ortaya çıkarılmak istenen verilere ulaşmak için elde edilebilecek tüm materyallerin araştırmaya dâhil edilmesi ile ilgilidir. Doküman incelemesine dayalı çalışmalarda verilerin elde edilmesi, etüt edilmesi, anlaşılması sonucunda çözümlenmesi ve raporlanması gibi süreçleri içermektedir (Neuman, 2020; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Yapılan bu çalışmada da nitel araştırmalarda kullanılan doküman incelemesi kullanılacaktır.

Çalışma Grubu

Çalışmanın evrenini kız çocuklarının sosyalizasyonu alanında Türkiye’de yapılmış lisansüstü tez çalışmaları oluşturmaktadır. YÖK tez merkezi üzerinden yapılan tarama neticesinde çalışmaya uygun tezlerin yalnız iki tane olduğu, bu sebeple ayrıca örneklem kullanmaya gidilmeyerek elde edilen tezlerin tamamı işlenerek veri kaynağı olarak kullanılmıştır.

Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Çalışmada nitel yöntemlerden doküman incelenmesi kullanılmış birinci basamakta en önemli görülen çalışmanın hedefine uygun dokümanlara ulaşmak amaçlanmıştır (Neuman, 2020; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Dolaylı olarak kaynaklara ulaşmanın birinci basamağında YÖK’ün (Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı) Tez Merkezinde Tarama terimine “Sosyalizasyon” Tez Adına “kız” anahtar kelimeleri yazılarak zaman seçeneği belirtilmeden tarama yapılmıştır. Tezlerin konularına sosyoloji yazdığı görülmüştür. 1999- 2014 yılları arasında iki teze rastlanmıştır. Bu tezlerin ikisinin de yüksek lisans tezi olduğu görülmüştür. Bu tezlerden birine Yüksek Öğretim Kurumu Tez Merkezinden ulaşılmış ancak ötekine YÖK Tez Merkezinden ulaşamamış ötekine ulaşmak için TÜBESS yani Türkiye Belge Sağlama ve Ödünç Verme Sistemi’nin veri tarama linki kullanılmıştır. Verilerin elde edilmesi için iki tezde araştırma kapsamında indirilmiştir. İndirilen dokümanlar okunmuş, okuma yapılırken bu alanlarda uzman hocaların ilgili dokümanların özgünlüğü konusunda tecrübelerine başvurulmuştur. Türkiye Belge Sağlama ve Ödünç Verme Sistemi, Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı ve Tez Merkezi’nden elde edilen tezlerin alan uzmanlarının olumlu görüşünden sonra materyallerin çözümlenmesine geçilmiştir. Veriler toplandıktan sonra araştırmanın alt soruları kapsamında betimsel analize tabi tutulmuştur.

BULGULAR

Araştırmada ulaşılan bulgular, tablollaştırılarak yorumlanmıştır. Ulaşılan bulgular, başlıklar halinde sunulmuştur.

Yapılan Lisansüstü Tez Çalışmalarında Düzeyler Arasında Dağılım Oranları

Araştırmada incelenen lisansüstü tezler, yayınladıkları lisansüstü düzeye göre sınıflandırılmıştır. Söz konusu sınıflandırma araştırmanın birinci sorusu olan “Lisansüstü düzey dağılımı nasıldır?” sorusu kapsamında yapılmıştır. Yapılan sınıflandırma, sayısallaştırılarak Tablo 1’de verilmiştir:

Tablo 1. Türkiye’de kız çocuklarının sosyalizasyonu konulu lisansüstü tezlerin lisansüstü düzeye göre dağılımı

Lisansüstü düzey	Tez	f	%
Yüksek lisans	T1	1	50
Yüksek lisans	T2	1	50

Tablo 1 incelendiğinde Türkiye’de kız çocuklarının sosyalizasyonu konulu lisansüstü tezlerin yüksek lisans düzeyinde verilmiş olduğu görülmektedir. Tablo 1’deki bilgiler kapsamında Türkiye’de kız çocuklarının sosyalizasyonu konulu lisansüstü tezlerin yalnızca yüksek lisans düzeyinde çalışıldığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Yapılan Lisansüstü tez çalışmaları yayın yılı açısından dağılımı

Araştırmada incelenen lisansüstü tezler, yayın yılı dağılımına göre sınıflandırılmıştır. Söz konusu sınıflandırma araştırmanın ikinci sorusu olan “Yayın yılı dağılımı nasıldır?” sorusu kapsamında yapılmıştır. Yapılan sınıflandırma, sayısallaştırılarak Tablo 2’de verilmiştir:

Tablo 2. Türkiye’de kız çocuklarının sosyalizasyonu konulu lisansüstü tezlerin yayınladığı yıla göre dağılımı

Yayın yılı	Tez	f	%
2014	T1	1	50
1999	T2	1	50

Tablo 2 incelendiğinde Türkiye’de kız çocuklarının sosyalizasyonu konulu lisansüstü tezlerin 1999 ile 2014 yılları arasında yapılmış olduğu görülmektedir. Tablo 2’deki bilgiler kapsamında Türkiye’de kız çocuklarının sosyalizasyonu konulu lisansüstü tezlerin 15 yıl arayla yapılmış olduğu görülmektedir.

Yapılan Lisansüstü Tez Çalışmalarının Gerçekleştiği Üniversiteler

Araştırmada incelenen lisansüstü tezlerin gerçekleştirildiği üniversitelere göre tasnif edilmiştir. Söz konusu tasnif araştırmanın üçüncü sorusu olan “Yapılan Lisansüstü tez çalışmalarının gerçekleştirildiği

üniversiteler hangileridir?’’ sorusuna odaklanarak yapılmıştır. Yapılan tasnif, sayısallaştırılarak Tablo 3’te verilmiştir:

Tablo 3. Türkiye’de kız çocuklarının sosyalizasyonu konulu lisansüstü tezlerin gerçekleştiği üniversitelere göre dağılımı

Üniversite adı	Tez	f	%
Marmara Üniversitesi	T1	1	50
Maltepe Üniversitesi	T2	1	50

Tablo 3 incelendiğinde Türkiye’de kız çocuklarının sosyalizasyonu konulu lisansüstü tezlerin ikisinin de İstanbul’da yapıldığı tespit edilmiştir. Tablo 3’teki bilgiler kapsamında Türkiye’de kız çocuklarının sosyalizasyonu konulu lisansüstü tezlerden birinin Marmara Üniversitesin’de ötekinin ise Maltepe Üniversitesi’nde yapılmış olduğu görülmektedir.

Yapılan Lisansüstü Tez Çalışmalarında Konu Dağılım Oranları

Araştırmada incelenen lisansüstü tezlerin konu dağılım oranlarına göre tasnif edilmiştir. Söz konusu tasnif araştırmanın dördüncü sorusu olan ‘Yapılan Lisansüstü tez çalışmalarında konu dağılım oranı nasıldır?’’ sorusuna odaklanarak yapılmıştır. Yapılan tasnif, sayısallaştırılarak Tablo 4’te verilmiştir:

Tablo 4. Türkiye’de kız çocuklarının sosyalizasyonu konulu lisansüstü tezlere ait konu dağılımları

Araştırma konusuna göre	Tez	f	%
Lise eğitimi almakta olan kızların toplumsallaşmaları	T1	1	50
Çocuk evlerinde bulunan kız çocuklarının sosyalizasyonu (Tekirdağ İli Örneği)	T2	1	50
Toplam	2	2	100

Tablo 4 incelendiğinde Türkiye’de kız çocuklarının sosyalizasyonu konulu lisansüstü tezlerin temelde iki konuya odaklandığı görülmüştür. Tablo 4’teki bilgiler kapsamında Türkiye’de kız çocuklarının sosyalizasyonu ile ilgili lisansüstü tezler incelenmiş ve tezlerin konularının birinin Lise eğitimi almakta olan kızların toplumsallaşmaları konusuna ötekinin ise Çocuk evlerinde bulunan kız çocuklarının sosyalizasyonu (Tekirdağ İli Örneği) konularında olduğu görülmektedir. Bunlara ait oransal dağılımların % 50 ve % 50 olduğu tespit edilmiştir.

Yapılan Lisansüstü Tez Çalışmalarının Tür Dağılım Oranları

Araştırmada incelenen lisansüstü tezler tür dağılımlarına göre tasnif edilmiştir. Söz konusu tasnif araştırmanın beşinci sorusu olan ‘‘Yapılan Lisansüstü tez çalışmalarının tür dağılım oranı nasıldır?’’ sorusuna odaklanarak yapılmıştır. Yapılan tasnif, sayısallaştırılarak Tablo 5’te verilmiştir:

Tablo 5. Türkiye’de kız çocuklarının sosyalizasyonu konulu lisansüstü tezlerin türleri itibariyle dağılımı

Tezde kullanılan araştırma türü	Tez	f	%
Nitel	-	0	0
Nitel	T1	1	50
Karma	T2	1	50
Toplam	3	2	100

Tablo 5 incelendiğinde Türkiye’de kız çocuklarının sosyalizasyonu konulu lisansüstü tezlerin ikisinde farklı yöntemlere yapıldığı görülmektedir. Tablo 5’teki bilgiler kapsamında Türkiye’de kız çocuklarının sosyalizasyonu konulu lisansüstü tezlerden birinin nitel yöntem kullanılarak kız çocuklarıyla derinlemesine görüşme yapıldığı ötekinde ise anket ve açık uçlu sorular sorularak karma bir yöntemin kullanıldığı görülmektedir.

Yapılan Lisansüstü Tez Çalışmalarda Tercih Edilen Desenlerin Oranlanması

Araştırmada incelenen lisansüstü tez desenlerine göre tasnif edilmiştir. Söz konusu tasnif araştırmanın altıncı sorusu olan “Yapılan Lisansüstü tez çalışmalarda tercih edilen desenlerin oranlanması nasıldır?” sorusuna odaklanarak yapılmıştır. Yapılan tasnif, sayısallaştırılarak Tablo 6’da verilmiştir:

Tablo 6. Türkiye’de kız çocuklarının sosyalizasyonu konulu lisansüstü tezlerin desen itibariyle dağılımı

Tezde kullanılan araştırma deseni	Tez	f	%
Olgubilimsel desen	T1	1	50
Temel nitel araştırma deseni	T2	1	50
Toplam		2	100

Tablo 6 incelendiğinde Türkiye’de kız çocuklarının sosyalizasyonu konulu lisansüstü tezlerin ikisinde farklı desenlerle yapıldığı görülmektedir. Tablo 6’daki bilgiler kapsamında Türkiye’de kız çocuklarının sosyalizasyonu konulu lisansüstü tezlerden birinin olgubilimsel desen kullanılarak, ötekinin ise temel nitel araştırma deseninin betimsel bir biçimde kullanılarak yapıldığı görülmektedir.

Yapılan Lisansüstü Tez Çalışmalarının Örneklem Tekniklerinin Oranlanması

Araştırmada incelenen lisansüstü tez örneklem tekniklerine göre tasnif edilmiştir. Söz konusu tasnif araştırmanın yedinci sorusu olan “Yapılan Lisansüstü tez çalışmalarının örneklem tekniklerinin oranlanması nasıldır?” sorusuna odaklanarak yapılmıştır. Yapılan tasnif, sayısallaştırılarak Tablo 7’de verilmiştir:

Tablo 7. Türkiye’de kız çocuklarının sosyalizasyonu konulu lisansüstü tezlerin örneklem teknikleri itibariyle dağılımı

Tezde kullanılan örneklem tekniği	Tez	f	%
Amaçlı örneklem tekniği	T1	1	50
Uygun örneklem tekniği	T2	1	50
Toplam		2	100

Tablo 7 incelendiğinde Türkiye’de kız çocuklarının sosyalizasyonu konulu lisansüstü tezlerin ikisinde farklı örneklem tekniği kullanılarak yapıldığı görülmektedir. Tablo 7’deki bilgiler kapsamında Türkiye’de kız çocuklarının sosyalizasyonu konulu lisansüstü tezlerden birinin amaçlı örneklem tekniği kullanılarak, ötekini ise uygun örneklem tekniği kullanılarak yapıldığı görülmektedir.

Yapılan Lisansüstü Tez Çalışmalarının Veri Toplama Araçlarının Oranlanması

Araştırmada incelenen lisansüstü tez veri toplama araçlarına göre tasnif edilmiştir. Söz konusu tasnif araştırmanın sekizinci sorusu olan “Yapılan Lisansüstü tez çalışmalarının veri toplama araçlarının oranlanması nasıldır?” sorusuna odaklanarak yapılmıştır. Yapılan tasnif, sayısallaştırılarak Tablo 8’de verilmiştir:

Tablo 8. Türkiye’de kız çocuklarının sosyalizasyonu konulu lisansüstü tezlerin veri toplama araçları bağlamında dağılımı

Tezde kullanılan veri toplama araçları	Tez	f	%
Anket ve mülakat formu	T1	1	50
Derinlemesine görüşme formu	T2	1	50
Toplam	2	2	100

Tablo 8 incelendiğinde Türkiye’de kız çocuklarının sosyalizasyonu konulu lisansüstü tezlerin ikisinde farklı veri toplama araçlarının kullanılarak yapıldığı görülmektedir. Tablo 8’deki bilgiler kapsamında Türkiye’de kız çocuklarının sosyalizasyonu konulu lisansüstü tezlerden birinin anket ve mülakat formunun araç olarak kullanılarak, ötekini ise derinlemesine görüşme formu hazırlanarak verilerin toplandığı görülmekte bunlara ait istatistikler tablo 8’de verilmiştir.

Yapılan Lisansüstü Tez Çalışmalarının Veri Analiz Tekniklerinin Oranlanması Nasıldır?

Araştırmada incelenen lisansüstü tez veri analiz tekniklerine göre tasnif edilmiştir. Söz konusu tasnif araştırmanın dokuzuncu sorusu olan “Yapılan Lisansüstü tez çalışmalarının veri analiz tekniklerinin oranlanması nasıldır?” sorusuna odaklanarak yapılmıştır. Yapılan tasnif, sayısallaştırılarak Tablo 9’de verilmiştir:

Tablo 9. Türkiye’de kız çocuklarının sosyalizasyonu konulu lisansüstü tezlerin veri analiz teknikleri bağlamında dağılımı

Tezde kullanılan veri analiz teknikleri	Tez	f	%
Betimsel analiz / yüzde hesaplama	T1	1	50
Tanımlayıcı bulgular / içerik analizi	T2	1	50
Toplam		2	100

Tablo 9 incelendiğinde Türkiye’de kız çocuklarının sosyalizasyonu konulu lisansüstü tezlerin ikisinde farklı veri analiz teknikleri kullanılarak yapıldığı görülmektedir. Tablo 9’daki bilgiler kapsamında Türkiye’de kız çocuklarının sosyalizasyonu konulu lisansüstü tezlerden birinin betimsel analiz ve yüzde hesaplama gibi veri analiz teknikleri kullanılarak yapıldığı, ötekini ise tanımlayıcı bulgular formu hazırlanarak ve içerik analizleri yapılmış bunlara ait istatistikler tablo 9 ’da verilmiştir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Türkiye’de kız çocuklarının sosyalizasyonu konulu lisansüstü tezlerin incelenmesine yönelik bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi deseni kullanılmıştır. Araştırmanın verileri YÖK Tez ve TÜBESS veri tabanlarından sağlanmıştır. Araştırmanın verilerinin çözümlenmesinde betimsel analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlar yapılan alanyazın incelemesi sonucu ulaşılan benzer araştırmalar ışığında tartışılarak aşağıda sunulmuştur.

Araştırmada Türkiye’de kız çocuklarının sosyalizasyonu konulu lisansüstü tezlerin tamamının yüksek lisans düzeyinde verilmiş olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan alanyazın incelemesinde benzer sonuçlara / farklı sonuçlara ulaşan çalışmaların olduğu belirlenmiştir. Bu alanda yapılmış tezlerin çoğunlukla sosyoloji alanında yapıldığı söylenebilir. Bununla birlikte sosyal bilgiler alanında Bayram’ın (2021), yapmış olduğu lisansüstü tez incelemelerinde farklı alanlarda çalışmış bilimsel kökenli uzmanların yayınlarının olduğu, sebebinin ise sosyal alanların kuşatıcı ve multidisipliner yönüyle ilgili olduğunu ifade etmiştir.

Yapılmış lisansüstü tezlerin tamamının düzeyinin yüksek lisans tezlerinden oluştuğu saptanmıştır. Lisansüstü tezlerden kız çocuklarının sosyalizasyonu ve eğitimi alanında doktora tezine ulaşamamıştır. Bu konuda yapılan çalışmaların kısıtlı olmasının nedeninin Türkiye’de kadına verilen değerin ve onların sorunlarına akademik ilginin hala istenilen düzeyde olmadığı söylenebilir. Ayrıca ülkemizde yüksek lisansa girişlerde Akademik Lisans Eğitimi Sınav puanlarının daha düşük olması ve genelde doktora girişte Akademik Lisans Eğitimi Sınav puanının yanında yabancı dil puanının istenmesi yapılan çalışmaların sayısının az olmasına bir başka gerekçe olarak gösterilebilir. Başka bir tez inceleme çalışmasında bu araştırmaya benzer sonuçlar elde edilmiştir (Kaya vd., 2019).

Araştırmada Türkiye’de kız çocuklarının sosyalizasyonu konulu lisansüstü tezlerin yayımlandığı yıllar incelendiğinde 1999 ile 2014 yılları arasında yapılmış olduğu belirlenmiştir. Fakat buna rağmen

yapılmış tezlerin oranının çok düşük olduğu söylenebilir. Konuyla ilgili alanda yapılan çalışma sayısının iki olduğu ve çalışmaların birinin 1999 yılında ötekinin ise 2014 yılında yapıldığı bu yıllar arasında 15 yıl fark olduğu ayrıca farklı örnekleme çalışıldığı belirlenmiştir. Yapılan tezlerin yayımlandığı üniversitelere bakıldığında Marmara Üniversitesi ve Maltepe Üniversitesi olduğu görülmektedir. Bu iki üniversitenin ortak özelliği aynı şehirde bulunmalarıdır. 15 yıl arayla da olsa aynı şehirde benzer çalışmaların yapılması kızların sosyalizasyonu, eğitimi veya dezavantajlı konumunun farkında olunması açısından ciddi bir gösterge olarak değerlendirilebilir. Spor, Sosyoloji ve Psikoloji arasındaki ilişkiyi bibliyometrik bir biçimde ele alan tez çalışmalarının incelenmesi üzerine Dertli ve Belli'nin (2023) yaptıkları çalışmada tez çalışmalarının farklı bölgelerde yapıldığı en çok çalışmanın Gazi Üniversitesi ve Batman Üniversitesinde gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca yapılan lisansüstü çalışmaları yıllarının da birbirlerinden farklı olduğu ancak ağırlıklı olarak yapılan çalışmaların 2017 ile 2022 yılları arasında gerçekleştiği ifade edilmiştir. Bununla birlikte yapılan farklı bir araştırmada lisansüstü tezlerin oranlarının köklü lisansüstü kurumlarında daha çok olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Kaymakçı, 2017).

Çalışma bulgularının ortaya koyduğu diğer kategoriler olarak nitelenecek araştırmanın veri analiz tekniği, örneklem tekniği, veri toplama araçları, deseni ve türüne yönelik elde edilen bulgular çerçevesinde şu sonuçlara varılmıştır. Çalışılan lisansüstü tezlerde araştırma türlerinin karma ve nitel yöntemlerin kullanıldığı incelenin iki çalışmanın da birbirinden çok az farklı yöntemler kullanılarak yürütüldüğü saptanmıştır. Sosyolojik bakış açısıyla nitel ve karma yöntemin derinlemesine bir bakış açısı sunduğu bu yönden çalışmaları nitelikli hale getirdiği ifade edilebilir (Neuman, 2020).

Türkiye'de kız çocuklarının sosyalizasyonu konulu lisansüstü tezlerin incelenmesine yönelik bu araştırma bağlamında lisansüstü tezlerden birinin olgubilimsel desen kullanılarak, ötekinin ise temel nitel araştırma deseninin betimsel bir biçimde kullanılarak yapıldığı görülmektedir. İki çalışmadan birinin derinlemesine analiz imkânı sunması ötekinin ise olan durumu olduğu gibi ifade etmesi açısından değerli olduğu söylenebilir. Nitekim sosyoloji biliminin metaforlarla soyutluğu ifade ettiği, bu açıdan kapsayıcı olduğu ve yaşamsal ifadeler kullandığı daha önce Eraslan, (2011) tarafından yapılan çalışmada bildirilmiştir. Bunlarla birlikte Kasapoğlu (2022) karma desene dair yapılan çalışmalarda seçilen araştırma sorununun ve araştırma sorusunun güvenilirlik, geçerlik, tutarlılık gibi daha derin sonuçlara ulaşmak için faydalı sonuçlar vereceğini de belirtmiştir.

Türkiye'de kız çocuklarının sosyalizasyonu konulu lisansüstü tezlerin incelenmesine yönelik bu araştırmada bağlamında lisansüstü tezlerden birinin amaçlı örneklem tekniği kullanılarak, ötekinin ise uygun örneklem tekniği kullanılarak gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Alanda yapılan farklı bir çalışmada araştırma makalelerinde en çok kullanılan örnek türlerinin sırasıyla en yüksek oranda; ölçüt örneklem türü yer almakta, ikinci sırada ise kartopu örneklem hatta bazı çalışmalarda örneklem türlerinin yayın içinde belirtilmediği, son olarak ise basit tesadüfi örneklem yöntemlerinin kullanıldığını ifade etmiştir (Takmaz Demirel, 2023).

Türkiye’de kız çocuklarının sosyalizasyonu konulu lisansüstü tezlerin ikisinde farklı veri toplama araçlarının kullanılarak yapıldığı gözlenmektedir. Yapılmış lisansüstü tezlerden birinin anket ve mülakat formunun araç olarak kullanılarak, ötekinin ise derinlemesine görüşme formu hazırlanarak verilerin toplandığı, ikisinde de kişisel bilgi formu kullanıldığı daha sonra çalışma konularıyla ilgili olarak özel sorular hazırlanmıştır. Ayrıca durumla ilgili derin analizler yapmak için açık uçlu sorular sorulduğu gözlenmiştir. Bu bağlamda çalışmalar değerlendirildiğinde nitel yönlerinin güçlü olmasına rağmen nicel yönlerinin daha zayıf olduğu istatistiksel olarak nicel tekniklerin az kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Literatürde yapılan çalışmalara bakıldığı zaman bu çalışmadan farklı olarak lisansüstü tezlerin incelenmesinde elde edilen sonuçlara bakıldığı zaman çalışmalarda en çok anket tekniğinin kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır (Dertli ve Belli, 2023).

Kız çocuklarının sosyalizasyonu konulu lisansüstü tezlerin ikisinde farklı veri analiz teknikleri kullanılarak yapıldığı görülmektedir. Lisansüstü tezlerden birinin betimsel analiz ve yüzde hesaplama gibi veri analiz teknikleri kullanılarak yapıldığı ötekinin ise tanımlayıcı bulgular formu hazırlanarak içerik analizleri yapılmış olduğu, ayrıca nitel ağırlıklı analizlerin yapıldığı gözlenmektedir. Alan yazında yapılmış öteki çalışmalara Takmaz Demirel, (2023) bakıldığında en çok söylem analizi tekniğinin kullanıldığı daha sonra ikincil veri analizi ve tanımlayıcı istatistik gibi temalar ve kodlar kullanıldığı görülmektedir.

ÖNERİLER

Araştırmada ulaşılan sonuçlara bağlı olarak çeşitli öneriler geliştirilmiştir. Söz konusu öneriler aşağıda sıralanmaktadır:

- Kızlarla ilgili çalışma sayısının az olduğu, daha fazla çalışma yapılması
- Kızların sosyalizasyonu ile ilgili doktora düzeyinde çalışmalar yapılması
- Kızların sosyalizasyonu ile ilgili farklı üniversitelerde araştırmalar yapılması teşvik edilebilir.
- Araştırmalar yapılması üniversiteler tarafından teşvik edilmeli
- Kızların sosyalizasyon süreçlerini irdeleyen niceliksel araştırmalar yapılabilir.
- Kızların sosyalizasyon süreçleriyle ilgili farklı örneklemeler kullanılarak çalışmaların yapılması alanla ilgili bilgiyi arttıracaktır.

Etik Metni

Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir.

Yazar Katkı Oranı

Yazarın bu makaleye katkısı % 100’dür.

Çıkar Çatışması Beyanı

Bu makale ile ilgili herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile mali çıkar çatışması yoktur.

Etik Onay

Araştırma doküman incelemesi olarak yapıldığından dolayı etik kurul izni alınmasına gerek duyulmamıştır.

KAYNAKÇA

- Aktaş, G. (2013). Feminist söylemler bağlamında kadın kimliği: Erkek egemen bir toplumda kadın olmak. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 30(1), 0-0. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/huefd/issue/41216/501952>
- Alver, K. (2010). Emile Durkheim ve kültür sosyolojisi. *İstanbul University Journal of Sociology*, 3(21), 199-210. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iusosyoloji/issue/514/4718>
- Arisoy, I. A., & Demir, N. (2007). Avrupa birliği sosyal hukukunda ayrımcılıkla mücadele kapsamında kadın erkek eşitliği. *Ege Academic Review*, 7(2), 707-725. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/557119>
- Aydın, M. (2014) *Aile sosyolojisi yazıları*. İstanbul: Açılım Kitap.
- Aydın, M. (2013). *Bilgi sosyolojisi*. İstanbul: Açılım Kitap.
- Bayram, H. (2021). Sosyal bilgiler öğretiminde sözlü ve yazılı edebiyat ürünlerinin kullanımı konusunda yapılmış lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 10(1), 349-369. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/teke/issue/60878/902748>
- Beşirli, D. H. (2005). Politik sosyalizasyon araştırmaları ve politik sosyalizasyon sürecinin bir unsuru olarak kışla. *Istanbul Journal of Sociological Studies*, 0(31), 251-261. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/iusoskon/issue/9510/118888>
- Bourdieu, P. (2017). *Habitus: A sense of place* London: Routledge.
- Bozok, M. (2018). Türkiye’de ataerkillik, kapitalizm ve erkeklik ilişkilerinde biçimlenen babalık. *Fe Dergi*, 10(2), 30-42. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/federgi/issue/51931/676599>
- Çerik, Ş., & Bozkurt, S. (2010). Çalışanların örgütsel sosyalizasyon ve kariyer çapalarına yönelik algılamaları arasındaki ilişkinin incelenmesi ve banka çalışanlarına yönelik bir araştırma. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 0(35), 77-97. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/erciyesiibd/issue/5892/77929>
- Dertli, Ş., & Belli, E. (2023). Spor, sosyoloji ve psikoloji ilişkisini ele alan lisansüstü tez çalışmalarının bibliyometrik incelemesi. *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (16), 1-21. <https://doi.org/10.29157/etusbed.1134152>
- Dudu Karaman, E., & Doğan, N. (2018). Annelik rolü üzerine: kadının “annelik” kimliği üzerinden tahakküm altına alınması. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 6(2), 1475-1496. <https://doi.org/10.19145/e-gifder.443214>
- Durkheim, E. (2016). *Sosyolojik yöntemin kuralları* (Ö. Doğan, Çev.). Ankara: Doğubatı Yayınları.

- Eraslan, L. (2011). Sosyolojik metaforlar. *Akademik bakış dergisi*, 27(1), 1-22. Retrieved from <https://www.arastirmax.com/tr/publication/akademik-bakis/27/sosyolojik-metaforlar/arid/3adfd18ca-bde3-4c7c-8b3f-749b81fecc18>
- Erdem, Y. T. (2007). *II. Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e kızların eğitimi* (Doktora Tezi), Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Ergün, M. (1994). *Eğitim sosyolojisi*. Ankara: Ocak Yayınları.
- Fişek, G. O. (2018). *İlişki içinde "ben": Kültür, aile, bireyselleşme ve psikanalitik arayışlar*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Giddens, A. (2005). *Sosyoloji*. İstanbul: Ayraç Yayınları.
- Görgün Baran, A. (2008). Yaşlılıkta sosyalizasyon ve yaşam kalitesi. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 1(2), 86-97. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/203230>
- Harari, Y. N. (2018) *21 yüzyıl için 21 ders*. İstanbul: Kolektif Kitap.
- Kara, B. (2015). *Kadınların üst düzey yönetici olmalarını engelleyen "Cam Tavan Sendromu'na ilişkin eğitim yöneticilerinin görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karasar, N. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kasapoğlu, A. (2022) Sosyolojide karma desen araştırmaları. A. Kasapoğlu (Ed.) *Sosyolojide karma desen araştırmaları hakkında bazı düşünceler ve öneriler* içinde (ss.55-71). İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.
- Kavak, Y. (1997). Eğitim, istihdam ve işsizlik ilişkileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(13), 21-26. Retrieved from <http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/1200-published.pdf>
- Kaya, F. B., Golynskaia, A., & Dereli, K. (2019). Türkçe eğitimi üzerine yabancı öğrencilerce yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 8(2), 1052-1067. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/739457>
- Kaymakçı, S. (2017). Türkiye'de tarih öğretiminin yönelimi üzerine bir değerlendirme. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(6), 2153-2172. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/369905>
- Korkmaz, H. (2022). Modern dönemde geleneksel kültür kodlarının/ataerkil yapının aile hayatına yansımaları. *Antakiyat*, 5(1), 54-71. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/antakiyat/issue/70344/1105697>
- Kothari, C. R. (2004). *Research methodology: Methods and techniques*. New Delhi: New Age International Publishing.
- Köse, A., & Uzun, M. (2017). Okul öncesi eğitim kurumlarında kadın yönetici olmak: Sorunlar ve eğilimler. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3), 1058-1083. <https://doi.org/10.17860/mersinefd.322218>

- Mathur, A. (1999). "Adoption of technological innovations by the elderly: A consumer socialization perspective", *The Journal of Marketing Management*, 9(3), 2135. Retrieved from <https://eds.s.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=1&sid=a09df094-e2d7-42b8-9c06-bee64963fa56%40redis>
- Memduhoğlu, H. B. (2008). Örgütsel sosyalleşme ve Türk eğitim sisteminde örgütsel sosyalleşme süreci. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 137-153. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/yyuefd/issue/13714/166037>
- Millî Eğitim Bakanlığı Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü (MEB) (2023). *Mesleki Eğitim Haritası Türkiye Geneli İstatistikleri, Çalışanlar*. Retrieved from <https://meslekiegitimharitasi.meb.gov.tr/index.php>
- Neuman, W. L. (2020). *Toplumsal araştırma yöntemleri: Nitel ve nicel yaklaşımlar*. Siyasal Kitapevi.
- Özben, M., & Youssouf, M. M. (2019). Hegemonik erkekliğin uzantısı olan onur kodları ve şiddet: Otomatik Portakal örneği. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(1), 103-112. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunisobil/issue/43928/538463>
- Özkan, Y., & Purutçuoğlu, E. (2010). Yaşlılıkta teknolojik yeniliklerin kabulünü etkileyen sosyalizasyon süreci. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 23 (23) , 37-46. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/spcd/issue/21111/227378>
- Özkaplan, N. (2009). Duygusal emek ve kadın işi/erkek işi. *Çalışma ve Toplum*, 2(21), 15-24. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ct/issue/71816/1155325>
- Parsons, T. (2022) *Toplumsal Eylemin Yapısı*. İstanbul: Ketebe Yayınları.
- Sayılan, F. (2012). *Toplumsal cinsiyet ve eğitim*. Ankara: Dipnot Yayınları.
- Seven, M. A., & Engin, A. O. (2007). Türkiye’de kadının eğitimi alanındaki eşitsizlikler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(1), 177-188. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/ataunisobil/issue/2819/37991>
- Şahin, Ş., & Özçelik, Ç. Ç. (2016). Ergenlik dönemi ve sosyalleşme. *Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi*, 5(1), 42-49. Retrieved from <http://chd.cumhuriyet.edu.tr/tr/pub/issue/24592/260371>
- Şener, Ü. (2012). Kadın yoksulluğu. *Mülkiye Dergisi*, 36(4), 51-67. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/mulkiye/issue/1/7>
- Takmaz Demirel, F. (2023). Araştırmalarda kullanılan yöntem ve teknikler: Sosyoloji araştırmaları dergisi içerik analizi. *Veche*, 2 (1), 3043. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/veche/issue/78520/1276694>
- Yanıklar, C. (2010). Kültürel sermaye, eğitim ve toplumsal tabakalaşma: Pierre Bourdieu’nün Yeniden Üretim Kuramına eleştirel bir bakış. *Sosyoloji Dergisi*, (22), 121-138. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sosder/issue/40995/495319>
- Yavuz, Ş. (2015). Ataerkil egemen erkeklik değerlerinin üretiminde kadınların rolü: bir “erkek şehri” Trabzon örneği. *Fe Dergi*, 7(1), 116-130. https://doi.org/10.1501/Fe0001_0000000136

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldız, S. (2018). Türkiye’de kadın akademisyen olmak. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (1), 29-40.

Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/higheredusci/issue/61495/918184>

EXTENDED ABSTRACT

Socialization is learning the norms of the community, nation or group in which people live and acting accordingly. In order for the socialization process to continue in a healthy way, it is important for people to receive certain education at a young age in order to adapt to the society in the future. Especially in male-dominated societies, the education of girls seems to be a very important criterion in terms of belonging to the society and life skills. Socialization can be defined as providing the members of a society with certain and systematically prepared knowledge, behaviors and ways of thinking in order to carry them to the future in a healthy way. Socialization brings to mind a continuity rather than an instantaneous situation. Socialization can also be seen as a process that enables individuals to acquire more or less the characteristics of the society they live in. In this process, the individual learns the lifestyle of the society in which he/she lives and internalizes that culture by being in close contact with the culture of the society in which he/she lives. Culture can be likened to a nest for the individual. Like a home, culture protects people, is peaceful, warm, does not allow the individual to feel lonely and the individual feels that he or she belongs there. According to Durkheim, culture provides solidarity for society. This solidarity is learned through socialization. There are many institutions where socialization takes place in society. Family, education, politics, economy and religion are among these institutions. However, despite all these institutions, it is the institution of education that has taken the socialization of the individual as its main task and systematically reveals that the individual learns the rules of social life, develops himself and is equipped with the values of the society in which he lives.

Educational institutions are the institutions in which the life style, experiences, historical consciousness, social goals and profession of the society in which the individual lives are learned, thus socializing the individual. Although there are institutions such as family, politics and economy that provide socialization in society, education fulfills this in a systematic way. In this respect, it plays a more dominant role than other institutions. In particular, the emergence of rapid technological developments such as artificial intelligence, coding and data mining and the perception that these are the future of humanity have once again shown that education must continue systematically. Young people are not only following these technological developments in order to socialize themselves, but they are also paving the way for reverse socialization. While in the past, the elderly taught the young many things, in the new era, young people teach what they have learned to their elders at home through reverse socialization, thus enabling society to achieve a certain level of culture. Indirectly, educational institutions today carry out socialization both forwards and backwards between generations. However, there may be social inequalities at this point. This inequality generally works to the detriment of women.

The fact that girls, who are particularly disadvantaged, are the mothers of the future and are an important part of socialization by entering the system through educational institutions can also be seen as an important sign for societies to build a secure future. It can also be said that women are disadvantaged in many areas such as profession, work and education. Education stands out more than other institutions as the institutional structure where women are socialized and gain a profession.

Women are not as lucky as men in terms of socialization. The fact that the structure of society is based on patriarchal codes offers men more freedom and opportunities than women. This enables men to socialize more easily. Men's easy participation in social life and their greater visibility in public life, as well as the fact that many social institutions such as politics and economy are run by men compared to women, cause men to go through the socialization process more easily. From time to time, women in society can support the system to function in this way. The disadvantaged position of working women can be clearly seen even when looking at the statistics of apprenticeship training institutions. The statistics show that the rate of female employees is 29.72% and the rate of male employees is 70.28%. When the ratios in terms of employees are analyzed in the statistics, it can be said that women are more disadvantaged than men. This is also the case in education, and it cannot be said that the desired progress has been achieved in terms of sending girls to school, continuing their education to the end and acquiring a profession. However, despite everything, educational institutions offer girls great opportunities in socialization and open doors of opportunity in terms of their social status, roles and socialization.

Socialization also has a special relationship with different types of knowledge within education. Every society has its own specific systems. These systems include science, industry, politics, life knowledge, religious knowledge and technical knowledge. However, technical knowledge has a pioneering aspect compared to other knowledge. This is because technical knowledge contains the culture of the society. These types of knowledge also shape other knowledge. One of the most important institutions where these types of knowledge are taught is educational institutions. Learning these knowledge systems from educational institutions determines the priorities such as the content of economic, social and cultural life and what is important in the time we live in. In this context, it seems to be a compulsory process, especially for girls, to go through the socialization process that includes social rules and to receive the determined education. In addition, it is decisive in terms of socialization that children grow up in an environment that will support their personal selves in order to learn and apply certain rules and behavioral patterns in order to develop and keep up with the society they live in at a later age. Education can be seen as one of the most important social institutions for the realization of this purpose.

Educational institutions are not only a structure that transfers culture to the next generation. In addition to the function of transmitting culture, educational institutions also establish social norms and control. In this context, it can be said that there is a very close relationship between education and socialization. The fact that education appeals to the whole society and becomes widespread will also enable talented individuals to elevate themselves to a respectable position. From this perspective, education eliminates social inequalities and offers equal opportunities. Especially in terms of breaking traditional and

patriarchal structures, education provides important advantages for women that eliminate power relations and pave the way for an egalitarian environment. Education can also be used as a tool for mobility when it is evaluated in terms of class advancement, socialization and using skills to achieve a better social position. However, the socialization of people does not only take place in educational institutions, but also through other institutions, individuals are raised as healthy members of society.

In scientific studies, whichever subject is caught in the lens of science and will be studied, the target study should be carried out using predetermined variables. In this study, graduate theses conducted with scientific methods and studies on the socialization of girls were examined. While examining these studies, the variables used, the results of the study and the suggestions they offer were examined.

This research includes a review of postgraduate theses on socialization and girls. The method of the study was designed as qualitative and document analysis was used as the design. In the context of the study, all of the postgraduate theses in the YÖK Thesis Center were scanned by filtering method. The data collection process was centered on various variables. No sampling technique was required to determine the graduate theses to be used in the study. All of the graduate theses listed in the Thesis Center were used for data processing. Descriptive analysis technique was preferred in the evaluation of the data obtained. Some of the findings analyzed within the scope of the research were tabulated as percentages and frequencies. The other part is reported in the form of explanations. As a result of the research; it was found that the postgraduate studies on the socialization of girls in Turkey were inadequate in different aspects and various suggestions were presented in this respect.